

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

DEJEPIS

Hodinová dotácia:

Dejepis	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník	Spolu
Štátny vzdelávací program	1	1	1	1	2	6
Školský vzdelávací program	1	0	0	1	0	0
Spolu	2	1	1	2	2	8

1. Charakteristika učebného predmetu

Dejepis spolu s humánnou zložkou zemepisu a občianskou výchovou tvorí vzdelávaciu oblasť spoločenskovedných predmetov. Je v nej však samostatným predmetom a spolu s nimi v integratívnych vzťahoch predstavuje jeden z významných prostriedkov procesu humanizácie žiakov. V jeho priebehu si žiaci postupne osvojujú kultúru spoločenskej komunikácie a demokratické spôsoby svojho konania na základe oboznamovania sa s vývojom ľudskej spoločnosti najmä z hľadiska aspektu konajúcich osôb, či skupín ľudí a tiež prostredníctvom pohľadov na dôležité formy života spoločnosti v jednotlivých historických obdobiach.

Hlavnou funkciou dejepisu je kultivovanie historického vedomia žiaka ako celistvej osobnosti a uchovanie kontinuity historickej pamäti v zmysle odovzdávania historickej skúsenosti či už z miestnej, regionálnej, celoslovenskej, európskej alebo svetovej perspektívy. Súčasťou jej odovzdávania je predovšetkým postupné poznávanie takých historických udalostí, dejov, javov a procesov v priestore a čase, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnili vývoj slovenskej spoločnosti a premietli sa do obrazu našej prítomnosti. Pričom kladie dôraz na dejiny 19. a 20. storočia, v ktorých môžeme nájsť z väčšej časti korene súčasných spoločenských javov i problémov.

Takto vedie žiakov k úcte k vlastnému národu, k rozvíjaniu vlastenectva ako súčasti kultivovania ich historického vedomia, v ktorom rezonuje i úcta k iným národom a etnikám, rovnako tak rešpektovanie kultúrnych a iných odlišností, ľudí, rôznych diverzifikovaných skupín a spoločenstiev. Prispieva tak k rozvíjaniu hodnotovej škály demokratickej spoločnosti. Rovnako dôležitosť pripisuje aj demokratickým hodnotám európskej civilizácie.

2. Ciele učebného predmetu

Za základnú cieľovú kategóriu výučby dejepisu považujeme tvorbu študijných predmetových, medzipredmetových kompetencií – spôsobilostí, schopností využívať kvalitu získaných znalostí v rôznych poznávacích i praktických situáciách, ktoré umožnia žiakom, aby nepristupovali k histórii len ako k uzavretej minulosti, ale aj k rozvíjaniu celej škály kompetencií (spôsobilostí) klásť si v aktívnej činnosti kognitívne rôznorodé otázky, pomocou

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

ktorých sa cez prizmu prítomnosti pýtajú na minulosť a vytvárajú si tak postupne vlastný názor.

Významným prostriedkom k tomu je súbor primeraných školských historických prameňov (aj exemplárne mnohostranných), ktorý sa považuje za integrálnu súčasť didaktického systému výučby dejepisu i dejepisných učebníc na základných školách.

Závažným predpokladom rozvíjania a uplatňovania uvedených cieľových kategórií je prekonávať transmisívnu výučbu dejepisu, ktorej podstatou je odovzdávanie poznatkov v hotovej podobe prevažne explikačnými (vysvetľujúcimi) metódami a prostredníctvom frontálnej výučby, a v širšej miere aplikovať prístupy, ktoré kladú dôraz na aktívne učenie, na proces hľadania, objavovania a konštruovania (vytvárania) poznatkov na základe vlastnej činnosti a skúsenosti v interakcii s učiteľom a spolužiakmi v kooperatívnom učení.

Základné predmetové kompetencie (spôsobilosti)

Žiaci si kladú otázky:

- použijú ich na osvojovanie daných významov, ktoré súvisia s riešením základných operácií:

- **s historickým časom**
 - zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti chronologicky
 - zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti synchrónne
 - rozpoznať postupne nerovnomernosť historického vývoja
 - využívať medzníky ako prostriedok orientácie v minulosti
 - **s historickým priestorom**
 - rozlišovať miestny, regionálny, národný, globálny historický priestor
 - zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti priestorovo
 - rozpoznať podmienenosť medzi historickým priestorom a spôsobom života a obživy človeka, spoločnosti
 - **s historickými faktami, udalosťami, javmi a procesmi a ich hodnotiacim posudzovaním**
 - vymedziť jednotlivú historickú udalosť, jav, proces, osobnosť
 - popísať jednotlivé historické udalosti, javy, procesy, osobnosti na základe určujúcich znakov
 - rekonštruovať konanie a postoje ľudí v minulosti
 - skúmať konanie ľudí v daných podmienkach a vysvetľovať ho
 - určiť príčiny jednotlivých historických udalostí, javov, procesov
 - vymedziť dôsledky jednotlivých historických udalostí, javov, procesov
 - rozpoznať charakteristické znaky jednotlivých historických období
 - rozpoznať základné faktory, ktoré ovplyvňovali historický vývoj
 - **aplikujú ich v nových situáciách, v „skúmateľských“ postojoch a pracovných postupoch pri vyšetrovaní, pátraní v školských historických písomných, obrazových, grafických a hmotných prameňoch - stopách po minulosti**
 - pri vymedzovaní predmetu skúmania
- Žiaci vymedzia, čo môžu skúmať pri priamom pozorovaní pästného klinu.*

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

- pri vytvorení plánu skúmania
Žiaci zostavia plán skúmania pästného klinu.
 - pri komunikácii v tíme o výsledkoch skúmania
Žiaci v pracovnom tíme zhrnú výsledky svojho skúmania pästného klinu ako najstaršieho pracovného nástroja
 - pri vytvorení záznamu zo skúmania
Žiaci v pracovnom tíme urobia záznam o skúmaní pästného klinu
 - **pri vyhľadávaní relevantných informácií**
 - z rôznych zdrojov – textov verbálnych, obrazových, grafických, i z textov kombinovaných
 - z učebníc, cvičebníc, pracovných zošitov, slovníka cudzích slov, atlasov, novín, časopisov, webových stránok
 - z populárno- vedeckej literatúry a historickej beletrie
 - **pri využívaní týchto informácií a verifikovaní ich hodnoty**
 - vyberaní informácií
 - organizovaní informácií
 - porovnávaní informácií
 - rozlišovaní informácií
 - zaraďovaní informácií.
 - kritickom zhodnotení rôznych zdrojov informácií
 - **pri štruktúrovaní výsledkov, výstupov a potvrdení vybraného postupu**
zoradení výsledkov
 - rozpoznaní podstatného od nepodstatného
 - integrovaní výsledkov do chronologického a historického rámca
 - vyhodnocovaní správnosti postupu
 - tvorbe súboru vlastných prác
- Uvedený komplex študijných (predmetových) kompetencií (spôsobilostí) sa spresňuje, konkretizuje v učebných požiadavkách v jednotlivých tematických celkoch učebného obsahu v podobe systematizovaného výkonového štandardu.

3. Témy, tematické celky

4. Požiadavky na výstup

5. ročník

Tematický celok	Obsahový	štandard	Výkonový štandard
	Téma	Pojmy	Spôsobilosti

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

Od blízkeho k vzdialenému	Priestor a čas	dom, byt, sídlisko, dedina, mesto, vyšší územný celok, Slovensko, Európska únia	<p>Žiaci:</p> <ul style="list-style-type: none">- vymenujú zmeny v mieste bydliska, ktoré sa udiali počas ich života,- rozoznávajú, čo sa zmenilo a čo sa nezmenilo v mieste ich bydliska,- identifikujú rozdiel medzi prírodným a historickým časom,- zostavia tabuľku dátumov štátnych, cirkevných sviatkov a pamätných dní,- zaradia letopočty do príslušného storočia z ľubovoľného storočia <p>vyberú správny letopočet,</p> <ul style="list-style-type: none">- rozlíšia dátum a letopočet,- zakreslia do časového diagramu významné údaje zo života svojej rodiny,- rozoznávajú pojmy pred Kr. a po Kristovi/pred našim letopočtom a nášho letopočtu,- zostavia rodostrom svojej rodiny,- napíšu krátky príbeh zo života svojej rodiny,- položia adekvátne otázky fotografi ako zdroju historických informácií,- zaznamenávajú rozprávanie starých rodičov, rodičov o minulosti svojho rodiska,- pochopia pojem generácia v rodinnom kontexte na príklade starých rodičov a rodičov <p>Žiaci:</p> <ul style="list-style-type: none">- poznávajú historickú udalosť, osobnosť, ktorú pripomína pomník, pamätník, pamätná tabuľa v mieste, kde žijú,- identifikujú najstarší hrob na cintoríne,- rozoznávajú na obrázkoch jednotlivé druhy historických prameňov,- rozoznávajú rozdiel medzi múzeom a archívom,- usporiadajú širšiu škálu historických obrázkov a objektov,- vymenujú hlavné body z jedného prameňa na základe otázok učiteľa,
	Pamiatky v priestore a čase	prírodný a historický čas kategórie historického času - meniny, narodeniny, dátum, letopočet, sviatky	
	Minulosť našej školy	fotografia- obrazová spomienka,rodinný album, rodostrom	
		historické pramene (písomné, obrazové, hmotné) múzeum, knižnica, archív,	
		školská kronika	

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

Človek v premenách priestoru a času	Priestor na mape	dejepisná mapa glóbus	<ul style="list-style-type: none">- používajú rozširujúcu sa škálu pojmov v závislosti od témy,- zhodnotia význam rodinného albumu pre život rodiny,- zaznamenávajú rozprávanie starých rodičov o škole z čias ich mladosti,- pátrajú po starých školských zošitoch a učebniciach,- získajú informácie o minulosti vlastnej školy,
	Človek v pohybe	sťahovanie národov stretávanie kultúr kolonizácia vysťahovalectvo	<ul style="list-style-type: none">Žiaci:- analyzujú príčiny sťahovania ľudí v minulosti i prítomnosti,- zdokumentujú príklad sťahovania ľudí v prítomnosti,
	Ako si človek zmenšoval svet	od kola k lietadlu	<ul style="list-style-type: none">Žiaci:- zostavia tabuľku najdôležitejších dopravných prostriedkov v chronologickej postupnosti,- porovnajú spôsoby dopravy v minulosti i prítomnosti,- rozpoznajú vplyv dopravných prostriedkov na životné prostredie svojho regiónu
	Spôsoby obživy človeka	roľník remeselník	<ul style="list-style-type: none">Žiaci:- rekonštruujú život roľníkov v minulosti,- vysvetlia príčiny oddelenia remeselníkov od roľníkov,- zhodnotia význam špecializácie remeselnej výroby,- nakreslia znak, ktorý výstižne charakterizuje zamestnanie remeselníka,- nájdú rozdiely medzi výmenným a peňažným obchodom,- zistia najčastejšie druhy detskej práce v minulosti,- zaujmú stanovisko k problému detskej práce,- zaujmú postoj k tvrdeniu, že dospelí v niektorých krajinách zneužívali a i naďalej zneužívajú prácu detí vo svoj prospech,
	Práca detí v minulosti i prítomnosti	detská práca	
	Človek vládca	prírodná energia	

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

Človek a komunikácia	prírody?	umelá energia	<p>Žiaci:</p> <ul style="list-style-type: none">- vystihnú rozdiely medzi prírodnou a umelou energiou,- nájdu príklady využívania prírody v prospech človeka,- zdôvodnia príčiny neustáleho hľadania nových zdrojov energie,- určia vynálezy, ktoré pomohli človeku využiť energiu vo svoj prospech,- nájdu príklady zneužívania prírody človekom, <p>Žiaci:</p> <ul style="list-style-type: none">- identifikujú na obrázkoch najstaršie druhy slovanského písma,- vypátrajú druhy písem z minulosti,- zhodnotia význam vynálezu písma,- rozpoznajú druhy moderných masovokomunikačných prostriedkov,- identifikujú rozdiely medzi rukopisom a tlačenou knihou,- zhodnotia význam vynálezu kníhtlače,- rozpoznajú príbeh z minulosti svojho regiónu z povesti, legendy,- vypátrajú v mieste bydliska sochy svätých, <p>Žiaci:</p> <ul style="list-style-type: none">- identifikujú dôsledky vojen pre človeka a prostredie, v ktorom žije,- zdôvodnia stálu prítomnosť vojen v minulosti i prítomnosti,- zostavia správu o vojenskom konflikte v súčasnosti.
	Pamäť ľudstva	jazyk, písmo rukopis, kniha noviny, rozhlas, televízia internet e-mail	
	Duchovný život človeka	náboženstvo legendy mýty povesti (región)	
	Keď zlyhá komunikácia	vojna mier vítězi – porazení	

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

6. ročník

Tematický celok	Obsahový	štandard	Výkonový štandard
	Téma	Pojmy	Spôsobilosti
Obrazy pravekého sveta	Od lovca k roľníkovi a remeselníkovi	zberač, lovec roľník lovec doby medenej –	Žiaci: <ul style="list-style-type: none">– rozpoznajú rozdiely v spôsobe obživy a života pravekých zberačov, lovcov a roľníkov,– analyzujú pracovné nástroje pravekých ľudí,– zhodnotia význam najdlhšie používaného pracovného materiálu - kameňa,– porovnajú kamenné pracovné nástroje s medenými a bronzovými nástrojmi,– identifikujú nástroje a zbrane človeka medenej doby,– zovšeobecnia spôsob obživy a života ľudí v medenej dobe napr. na príbehu Ötziho,– zostavia správu zo skúmania spôsobu obživy a života pravekých ľudí,– odhalia postupne stav a premeny životného prostredia v dôsledku ľudskej činnosti,
	Riečne civilizácie a ich dedičstvo	odev, nástroje, zbrane,	
Obrazy starovekého sveta	Staroveké Grécko	mestský štát písmo	Žiaci: <ul style="list-style-type: none">– odhalia vzťah medzi prírodnými podmienkami údolí veľkých riek a vznikom prvých štátov,– identifikujú znaky zavlažovacieho poľnohospodárstva,– analyzujú vnútorné členenie spoločnosti v mestskom štáte,– zhodnotia premeny a význam
		Aténska demokracia	

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

Svetové náboženstvá Obrazy stredovekého sveta	Rímska republika	Perikles Olympijské hry	písma pre spoločnosť najstarších štátov, - zostavia obrazový materiál o kultúrnych pamiatkach najstarších štátov, - identifikujú poznatky obyvateľov najstarších štátov, ktoré nám slúžia dodnes
	Límes Romanus	vec verejná Markus Aurelius	Žiaci: - odhalia vzťah medzi prírodnými podmienkami a vznikom množstva nezávislých mestských štátov v Grécku, - si uvedomia, že Grékov spájaj spoločný jazyk, náboženstvo, kultúra, šport, obchod a mytológia, - rozpoznajú rôznu formu vlády v mestských štátoch na príklade Sparty a Atén, - analyzujú spôsob života a formu vlády v Aténach za Perikla,
	Ľudia a ich každodenný život	Gerulata, Iža Carnuntum	- kladú základné analytické otázky školskému historickému písomnému prameňu, - pochopia problém rovnosti a nerovnosti, - zdôvodnia významné postavenie telesnej výchovy v mestských štátoch, - vymedzia olympijské disciplíny, v ktorých sa dodnes súťaží, - zhodnotia význam olympijských myšlienok v minulosti i prítomnosti,
	Divy starovekého sveta	Roľník, remeselník, obchdník škola	Žiaci: - analyzujú formu vlády v rímskej republike ako
	kresťanstvo islam	príklady – pyramídy	
		starý zákon, nový zákon korán	
	Tri ríše raného stredoveku	Byzantská ríša (Justinián) Franská ríša (Karol Veľký)	

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

	Prepožičiavanie pôdy	Arabská ríša (kalifát) léno, vazal, poddaný	mestského štátu, - analyzujú spôsob obživy a života v Ríme, - dokumentujú expanziu mestského štátu a jeho premenu v ríšu, - analyzujú krízu republiky a jej premenu na cisárstvo, - rozpoznávajú príčiny budovania rímskej hranice pozdĺž stredného Dunaja, - zostavia stručný informačný materiál o živote v rímskych táboroch na našom území, - rozpoznávajú dôležitosť gréckej a rímskej kultúry pre vytvorenie európskej kultúry, - zostavia obrazový materiál o divoch starovekého sveta, Žiaci: - odhalia príčiny prenasledovania kresťanov v rímskej ríši, - rozpoznávajú korene kresťanského náboženstva, - identifikujú hlavné rozdiely medzi Starým a Novým zákonom, - zhodnotia význam a odkaz kresťanstva pre európsku kultúru, - odhalia okolnosti vzniku islamu, - zdôvodnia príčiny rýchleho rozširovania islamu, - identifikujú odkaz arabskej kultúry pre európsku kultúru, Žiaci: - zdôvodnia príčiny rozdelenia rímskej ríše,
	Každodenný život	hrad, mesto, dedina	
	Vzdelanie	kláštor pisár univerzity	

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

			<ul style="list-style-type: none">- zovšeobecniť príčiny zániku západorímskej ríše,- odhaliť ciele expanzívnej politiky Justiniána, Karola Veľkého a arabských kalifov,- zhodnotiť kultúrny odkaz Byzantskej a Franskej ríše,- odhaliť nový vzťah medzi ľuďmi vyšších spoločenských vrstiev formujúcej sa stredovekej spoločnosti za pomoci grafu,- identifikujú spôsob života a obživy jednotlivých sociálnych vrstiev stredovekej spoločnosti,- zdôvodniť príčiny oddelenia remeselníkov od roľníkov,- opíšu život ľudí na feudálnom majetku a v meste,- zdôvodniť, prečo sa kláštory stali postupne hospodárskymi a kultúrnymi centrami,- zhodnotiť význam stredovekých univerzít.
--	--	--	---

7. ročník

Tematický celok	Obsahový štandard		Výkonový štandard
	Téma	Pojmy	Spôsobilosti
Predkovia Slovákov v Karpatskej kotline	Príchod Slovanov	pravlasť, migrácia, Samo	Žiaci sú schopní: <ul style="list-style-type: none">- opísať pravlasť Slovanov- uviesť dôvody sťahovania Slovanov- na historickej mape ukázať územia na ktoré sa Slovania nasťahovali- vymenovať západných, južných a východných Slovanov

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

			<ul style="list-style-type: none"> - identifikovať vzťahy medzi Slovanmi a Avarmi - uviesť príčiny vzniku Samovej ríše - zdôvodniť význam Samovej ríše
	Veľká Morava	kresťanské misie Cyril a Metod Pribina Rastislav Svätopluk	<p>Žiaci vedia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uviesť dôvody na vznik Veľkomoravskej ríše - opísať vznik Nitrianskeho kniežatstva - vysvetliť význam Veľkomoravskej ríše - zhodnotiť prínos Cyrila a Metoda pre rozvoj našej kultúry a štátnosti - opísať Veľkomoravskú ríšu počas panovania Rastislava a Svätopluka - opísať kultúru vo Veľkomoravskej ríši - opísať vzdelanosť vo Veľkomoravskej ríši - ukázať na historickej mape rozmach Veľkomoravskej ríše - nakresliť obydlie z doby Veľkomoravskej ríše - rozpoznať zbraň a výstroj vojakov z obdobia Veľkomoravskej ríše

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

Slováci v Uhorskom kráľovstve	Kráľovstvo mnohých jazykov a mravov	dynastie, Štefan I. Ondrej II. Karol Róbert Ľudovít I. Žigmund Luxemburský gotická cesta Matej Korvín	Žiaci vedia: <ul style="list-style-type: none">- vysvetliť vznik Uhorského kráľovstva- uviesť prínos predkov Slovákov pri vzniku Uhorského kráľovstva- zhodnotiť vládu Štefana I.- zhodnotiť význam Nitrianskeho vojvodstva- analyzovať Zlatú bulu Ondreja II.- vysvetliť, prečo dochádzalo v Uhorsku k neustálemu boju o trón- analyzovať a zhodnotiť spôsob života vo vrcholnom stredoveku a dnes- zdôvodniť hospodársky rozkvet za vlády Karola Róberta- zhodnotiť význam vnútornej a zahraničnej politiky Ľudovíta I. a Žigmunda Luxemburského- opísať vládu Mateja Korvína- zhodnotiť význam banských miest na Slovensku
	Banské mestá	Kremnica Banská Štiavnica Banská Bystrica život baníkov, dukát	<ul style="list-style-type: none">- opísať kultúru v Uhorsku vo vrcholnom stredoveku,- nájsť obrazový materiál z gotickej cesty- ukázať na historickej mape Uhorské kráľovstvo- napísať krátky životopis vybraného panovníka Uhorska- do slepej mapy nakresliť banské mestá ležiace na území Slovenska- napísať krátky text o živote baníkov- vytvoriť tím a vymodelovať historické námestie stredovekého mesta
Obrazy novovekého sveta	Kríza stredoveku	humanizmus, renesancia Mikuláš Koperník Leonardo da Vinci Ján Gutenberg	Žiaci sú schopní: <ul style="list-style-type: none">- uviesť podstatné znaky úpadku stredovekej spoločnosti- charakterizovať humanizmus- vysvetliť podstatu renesancie- zhodnotiť význam kníhtlače- napísať krátku esej o význame

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

	<p>Knižtlač</p> <p>Objavitelia a dobyvatelia</p> <p>Hospodárske zmeny</p> <p>Reformácia a proti - reformácia</p>	<p>karavela objavenie Ameriky (Krištof Kolumbus) oboplávanie zemegule (F. Magalhaes) kolonializmus</p> <p>od cechu k manufaktúre mešťan, zámorský obchod</p> <p>Martin Luther Ignác z Loyoly</p>	<p>písaného slova</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozlíšiť pojmy objaviteľa a dobyvateľa - uviesť príčiny zámorských objavov - posúdiť dôsledky zámorských objavov - zhodnotiť význam zámorského obchodu - zakresliť do obrysovej mapy smery objavných plavieb - vysvetliť pojem kolonializmus <p>Žiaci vedia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zdôvodniť príčiny hospodárskych zmien v novoveku - porovnať prácu remeselníka v cechu a v manufaktúre - opísať život mešťana - zostaviť správu o spôsobe života remeselníka - opísať príčiny vzniku reformácie - analyzovať písomný prameň z problematikou reformácie - vysvetliť dôvody protireformácie
Habsburská monarchia	<p>Slovensko na hranici dvoch svetov</p> <p>Osvietenský absolutizmus</p>	<p>Moháč Turci Bratislava – centrum uhorského kráľovstva</p> <p>Mária Terézia Jozef II.</p> <p>Matej Bell Adam F. Kollár reformy</p>	<p>Žiaci vedia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opísať moháčsku bitku a jej dôsledky - objasniť postavenie Slovenska v Habsburskej monarchii - charakterizovať postavenie Slovenska v susedstve Osmanskej ríše - uviesť príčiny a dôsledky protihabsburských povstaní v Uhorsku - zostaviť obrazový materiál o Bratislave ako hlavnom a korunovačnom meste Uhorska - zhodnotiť význam reforiem Márie Terézie a Jozefa II. - charakterizovať osvietenský absolutizmus - prezentovať významné slovenské osobnosti napísaním krátkej práce

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

Prierezová, integrovaná téma	spôsobilosti
J. Gutenberg, alebo na počiatku mediálneho sveta	Projekt

8. ročník

Tematický celok	Obsahový	štandard	Výkonový štandard
	Téma	Pojmy	Spôsobilosti
Európa na ceste k moderným národom	Vek rozumu	encyklopédia občan, revolúcia	Žiaci sú schopní: - na časovej osi vyznačiť obdobie 18. až 20. storočia a zapísať najvýznamnejšie udalosti - prečítať a kriticky zhodnotiť historický prameň z uvedeného obdobia
	Zrod modernej doby	Napoleon, národný štát (Nemecko, Taliansko)	- analyzovať myšlienkový smer vyzdvihujúci rozum - kriticky zhodnotiť dovtedajšie ľudské poznanie
	Modernizácia	Priemyselná revolúcia, továreň, robotník, podnikateľ	- zdôvodniť úlohu občana na politickej scéne
	Nacionalizmus Slovenské národné hnutie	národné hnutia	- na základe obrázkov a fotografií z učebnice, odbornej literatúry a pod. nakresliť pevnosť Bastilu, francúzskeho vojaka, mešťana, mestský dom, a pod.

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

Moderný slovenský národ		<p>spisovný jazyk, politické programy, tri generácie vzdelancov(A. Bernolák, J.Kollár, Ľ. Štúr),</p> <p>revolučný rok 1848/49, SNR, dobrovoľnícke výpravy</p>	<ul style="list-style-type: none">- vysvetliť význam Občianskeho zákonníka- kriticky posúdiť príčiny a dôsledky francúzskej revolúcie- analyzovať príčiny a dôsledky vzniku cisárstva vo Francúzsku- napísať krátku prácu na tému francúzski encyklopedisti alebo Napoleon a pod.- vyhľadať údaje o bratislavskom mieri a prezentovať ich v krátkej informácii- na historickej mape vyhľadať a opísať politickú mapu Európy po Viedenskom kongrese- analyzovať príčiny a zdôvodniť význam zjednotenia Talianska a Nemecka- pochopiť proces formovania moderných národov- vymenovať znaky moderného národa- identifikovať znaky priemyselnej revolúcie a jej vplyv na modernizáciu a vznik nových tried- porovnať výrobu tovaru v manufaktúre a v továrni- opísať prácu v továrni s dôrazom na prácu detí a žien
Rakúsko – Uhorsko	Slováci v Uhorsku	<p>dualizmus, modernizácia, industrializácia,</p> <p>maďarizácia, slovenská otázka, vysťahovalectvo, mesto a vidiek</p>	

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

	Každodennosť		<ul style="list-style-type: none">- porovnať dopravné prostriedky, parník a moderné lode, konský záprah a železnice a automobil- v krátkej práci opísať a vysvetliť postavenie menších národov v Uhorsku (Rumunov, Chorvatov, Slovákov) a ich boj za národnú slobodu. <p>Žiaci sú schopní:</p> <ul style="list-style-type: none">- kriticky posúdiť a zhodnotiť činnosť slovenských národných vzdelancov- analyzovať a zhodnotiť revolučný rok 1848/49- analyzovať politický program Slovákov – Žiadosti slovenského národa- opísať dobrovoľnícke výpravy a posúdiť ich význam a význam SNR- analyzovať požiadavky v dokumente Memorandum národa slovenského. <p>Žiaci sú schopní:</p> <ul style="list-style-type: none">- opísať vznik Rakúsko – Uhorska - špecifikovať postavenie Slovákov v R-U, - zaujať kritický postoj k maďarizácii- kriticky zdôvodniť príčiny a dôsledky vysťahovalectva Slovákov- zhotoviť graf ,
	Rozdelená Európa	dohoda, trojopolok	

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

Prvá svetová vojna	Zákopová vojna Odboj Slovákov a Čechov	front a zázemie	dokumentujúci regióny, z ktorých najviac ľudí emigrovalo - zhotoviť tabuľku na porovnanie života v meste a na dedine - kriticky analyzovať príčiny vzniku a ciele dohody a trojspolku - kriticky analyzovať a zhodnotiť príčiny a priebeh 1. svetovej vojny - charakterizovať postoj Slovákov k vojne a ich účasť pri formovaní ČSR
	Zmeny na mape Európy	M. R. Štefánik, T. G. Masaryk nástupnícke štáty vznik ČSR	- zhodnotiť význam a úlohu osobnosti pri vzniku ČSR - opísať pomocou mapy priebeh 1. svetovej vojny - ukázať na mape zmeny, ktoré nastali rozpadom R-U - napísať krátku prácu na tému o 1. svetovej vojne

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

9. ročník

Tematický celok	Obsahový Téma	Štandard Pojmy	Výkonový štandard Spôsobilosti
Európa v medzivojnovom období	Demokracia vs. diktatúra	Parlamentná demokracia, komunizmus (ZSSR), fašizmus, nacizmus (Nemecko)	Žiaci sú schopní: - uviesť zmeny, ktoré nastali v Európe ako dôsledok povojnovej krízy - ukázať na historickej mape nové štáty, ktoré vznikli v Európe, - opísať situáciu v Rusku roku 1917 - rozlišovať demokraciu od diktatúry, - charakterizovať stalinistickú diktatúru, - vysvetliť príčiny vzniku fašizmu v Taliansku, - vysvetliť príčiny vzniku nacizmu v Nemecku, - uviesť dôvody diktatúr,
	Zlaté dvadsiate roky?	Každodennosť	- opísať vplyv vedy a techniky na zvyšovanie životnej úrovne.
Česko-Slovensko v medzivojnovom období	Politický systém	Česi, Sováci, menšiny T. G. Masaryk, M. Hodža , A. Hlinka	Žiaci sú schopní: -- analyzovať postavenie Sovákov v ČSR, - identifikovať národnostné menšiny v ČSR- zhodnotiť úlohu osobností: Masaryk, Štefánik, Hlinka, Hodža - prezentovať významné slovenské osobnosti napísaním krátkej práce

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

	Každodenný život	kultúra, spolky, školstvo, rozhlas	<p>alebo power point</p> <ul style="list-style-type: none"> - zdôvodniť vplyv kultúry, spolkov, škôl na každodenný život - analyzovať historické pramene, - rozpoznať zmeny, ktoré nastali po vzniku ČSR a ich vplyv na každodenný život - charakterizovať politický systém ČSR, vznik strán a ich vplyv na politickú scénu - zhodnotiť hospodársky rozmach ČSR - porovnať Slovensko a Česko - opísať hospodárske a politické postavenie Slovenska v ČSR - vysvetliť úsilie slovenských strán o autonómiu v rámci ČSR - uviesť príčiny, ktoré viedli k okypteniu a zániku ČSR - opísať mníchovskú dohodu, - opísať vyhlásenie autonómie Slovenska - analyzovať viedenskú arbitráž - kriticky zhodnotiť postoj západných mocností voči ČSR. <p>Žiaci sú schopní:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uviesť príčiny vypuknutia 2. svetovej vojny, - pochopiť význam vzniku protihitlerovskej koalície- rozpoznať nebezpečenstvo ideológií, ktoré hlásajú rasovú neznášanlivosť - opísať príčiny a priebeh 2.
	Zánik ČSR	<p>Mníchovská dohoda,</p> <p>Viedenská arbitráž</p> <p>Európa, ZSSR, Tichomorie, protihitlerovská koalícia, protifašistický odboj, život v čase vojny</p>	

Školský vzdelávací program

<p>Druhá svetová vojna</p> <p>Slovenská republika</p> <p>(1939 – 1945)</p>	Priebeh vojny	holokaust, šoa, Oswienčim	svetovej vojny,- ukázať na historickej mape najväčšie bitky,- v chronologickom poradí zoradiť štáty napadnuté Nemeckom, - opísať protifašistický odboj a život v čase vojny,- zhodnotiť holokaust.
		autoritatívny režim, židovský kódex, deportácie	Žiaci sú schopní: - uviesť príčiny vzniku Slovenskej republiky(1939 – 1945),- rozlíšiť autoritatívny režim od demokracie - kriticky zhodnotiť postoj Nemecka voči Slovenskej republike - analyzovať dôsledky židovského kódezu - dokumentovať význam Slovenského národného povstania
	Tragédia Židov	Slovenské národné povstanie	- charakterizovať Slovenskú republiku - analyzovať politický systém SR, - analyzovať hospodárstvo SR- zhodnotiť dôsledky holokaustu - opísať domáci odboj, - uviesť význam SNP, - napísať krátku úvahu o každodennom živote obyvateľstva v Slovenskej republike
			Žiaci sú schopní:
	Politický systém	Anglicko, ZSSR, Severná Afrika	- pochopiť rozdelenie sveta na dva tábory - rozlíšiť život za železnou oponou - rozpoznať zmeny v rozdelenom svete - porovnať politické systémy a ich vplyv na každodenný život
		Hospodárstvo, kultúra	- opísať dôsledky 2. svetovej vojny - uviesť príčiny vzniku

Školský vzdelávací program

Povojnový svet	Slováci v odboji	studená vojna, železná opona, politické bloky, strach z atómovej vojny, čiernobiely svet, bohatstvo a chudoba,	dvoch mocenských blokov - dokumentovať proces sovietskej invázie v strednej a východnej Európe - charakterizovať studenú vojnu, - opísať spoluprácu západoeurópskych krajín a politikov, ktorí stáli na začiatku integrácie Európy - opísať prejavy odporu východoeurópskych štátov proti komunistickej diktatúre - vysvetliť hromadenie bohatstva v rukách jednotlivcov a medzinárodných korporácií - zaujať stanovisko k procesu dekolonizácie.
	Život na Slovensku		Žiaci sú schopní: - uviesť príčiny narastania vplyvu KSČ - zhodnotiť februárový prevrat , analyzovať 50-te roky a procesy s buržoáznymi nacionalistami - vysvetliť znaky socializmu - zhodnotiť kolektivizáciu a industrializáciu
	Rozdelený svet	februárový prevrat, obeť totalit, odpor proti totalite,	- dokumentovať narastanie krízy a jej vyvrcholenie v "socializme s ľudskou tvárou" - charakterizovať rok 1968 a osobnosť A. Dubček
	Život v rozdelenom svete		-charakterizovať normalizáciu a osobnosť G. Husáka - zdôvodniť príčiny nespokojnosti a prejavy odporu voči režimu - zdôvodniť podstatu Charty 77, - opísať disent - uviesť význam sviečkovej manifestácie
		pražská jar, normalizácia,	
		sviečková manifestácia, návrat k parlamentnej demokracii	

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

Slovenská republika 1993	Podoby totality		- vysvetliť pád železnej opony a " nežnú revolúciu"- vymenovať pozitíva a negatíva socializmu.
	Pokus o reformu		Žiaci sú schopní: - vymenovať príčiny rozdelenia Českej a Slovenskej republiky
	Nežná revolúcia	rozdelenie Českej a Slovenskej republiky	- opísať vznik Slovenskej republiky - uviesť výhody a nevýhody vstupu Slovenska do NATO a EÚ - zhodnotiť prijatie eura.
Súčasný svet		vstup Slovenskej republiky do NATO, EU, Schengen, Euro, pád železnej opony.	Žiaci sú schopní: - uviesť rozdiely v hospodárskom a politickom systéme súčasného sveta - uviesť výhody a nevýhody zjednocovania Európy
	Doba premien		- hľadať dôvody vzniku terorizmu vo svete
	Koniec rozdeleného sveta	EU, NATO, globalizácia ,	- zaujať stanovisko k teroristickým útokom
	Fenomény súčasnosti	terorizmus, internet, globálne otepľovanie.	- zistiť príčiny globálneho otepľovania - rozlíšiť výhody a nevýhody internetu.

5. Metódy a formy práce

Kognitívne metódy výučby sú systémom uvedomelých a cieľavedomých pôsobení učiteľa, ktorými riadi poznávaciu a praktickú činnosť študentov zameranú na dosiahnutie cieľov výučby. -**Výkladovo - ilustratívna metóda** (metóda osvojovania poznatkov hotovým informovaním)

Reproduktívna metóda (metóda osvojovania skúseností zo spôsobov činnosti napodobovaním).

Tradičné vyučovanie - je charakterizované hlavne tým, že na vyučovacích hodinách sa využíva predovšetkým **výkladovo-ilustratívna a reproduktívna metóda**.

Projekt E-learning – škola budúcnosti

ITMS kód Projektu: 26110130233

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

Problémové vyučovanie - využíva predovšetkým metódy problémového výkladu, heuristickú a výskumnú.

Metóda problémového výkladu (metóda osvojovania poznatkov zdôvodňovaným informovaním).

Heuristická metóda (metóda osvojovania skúseností z tvorivej činnosti etapovitým riešením problému

Výskumná metóda (metóda osvojovania skúseností z tvorivej činnosti samostatným riešením problému).

-Dialóg a diskusia prebiehajú vo väčšej alebo menšej skupine. Učiteľ sa tejto aktivity môže zúčastňovať ako diskutujúci alebo facilitátor.

Inskenačné metódy (metódy hrania rol) - spočívajú v simulácii stanovených situácií, keď sa riešenie realizuje prostredníctvom hrania rol.

Brainstorming (burza dobrých nápadov) - kladie dôraz na čo najrýchlejšie zhromaždenie a zapísanie nápadov, námetov, informácií. Cieľom je vyprodukovať čo najviac myšlienok v minimálnom čase.

Zážitkové metódy – vytváranie zážitku, emocionálne prežívanie skutočnej situácie na vlastnej koži. Takýto spôsob učenia vedie často k silným zážitkom a spontánnemu učeniu sa.

Formy:

Frontálna práca (učiteľ pracuje súčasne s celou triedou, pôsobí na všetkých študentov, napr. pri výklade, zadávaní úloh, hromadných previerkach),

Individuálna práca (učiteľ je v interakcii len s jedným študentom, ktorý pracuje samostatne, napr. pri ústnom skúšaní, riešení príkladov, osvojovaní si určitej zručnosti),

Skupinová práca (učiteľ je v interakcii so skupinou, v ktorej študenti spoločne pracujú na určitej úlohe, napr. v rámci cvičenia robia experiment, riešia zložitejšie úlohy, vypracovávajú určitý produkt materiálnej, či nemateriálnej povahy) Pri tejto sociálnej forme výučby je základnou podmienkou interakcia medzi študentmi. Pôsobenie učiteľa sa dostáva do úzadia a má poradnú, kontrolnú a korekčnú funkciu. Skupinová práca môže byť diferencovaná a nediferencovaná. V tradičnej škole je najmenej častá skupinová práca. Pritom v nej obsiahnuté prvky spolupráce pôsobia zmierňujúco na individualistický charakter práce študentov, ktorý môže viesť k ich nadmernej súťaživosti.

Projektové vyučovanie - realizácia projektovej formy vyučovania na hodinách nie je pevne stanovená, a preto ani neobmedzuje učiteľa v jeho tvorivosti a spôsoboch realizácie vyučovacej hodiny, využíva medzipredmetové vzťahy, stiera hranice medzi jednotlivými predmetmi. Primárnym cieľom projektového vyučovania je aktívne zapojiť žiakov do poznávacieho procesu. m študentom.

Integrované tematické vyučovanie (ITV) - predstavuje komplexný program, ktorý v sebe integruje všetky princípy efektívneho učenia.

Párové vyučovanie – výučba v dvojiciach, úlohy sa zadávajú dvojici, páru žiakov. Informačný okruh sa rozširuje o väzbu žiak – žiak a posilňujú sa prvky spolupráce.

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

Tímové vyučovanie – zabezpečuje tím učiteľov s vnútornou del'bou práce a špecializáciou, žiaci sú zoskupovaní do niekoľkých rôzne veľkých skupín, učebná činnosť žiakov i vyučovacia činnosť učiteľa je prispôsobená špecializácii učiteľa a veľkosti skupiny, podľa týchto požiadaviek prebieha výučba v rôzne veľkých učebniach, tomu sa prispôsobuje čas a rozvrh vyučovania.

Programované vyučovanie – žiak svoju činnosť riadi sám pomocou naprogramovaného učiva, odlišné je usporiadanie učebnej látky, žiak má individuálne tempo výučby.

Individuálne vyučovanie - je považované za najstaršiu organizačnú formu vyučovania, riadiaci systém predstavuje jeden učiteľ, ktorý vyučuje, respektíve riadi činnosť vždy iba jednotlivých žiakov. Žiaci sa zhromažďujú spravidla v jednej miestnosti, pričom každý žiak pracuje individuálne, vzájomne nespôlpracujú. Sú rôzneho veku, na rôznej vedomostnej úrovni a rôzny je aj ich počet. Učivo je stanovené pre každého žiaka zvlášť, žiadne spoločné učebnice, ani úlohy, či zadania. Čas vyučovania je časovo neobmedzený. Nie je presne určený v časových jednotkách v priebehu dňa ani roka. Rozmiestnenie žiakov a vecných prostriedkov je voľné a nie je presne určené.

Vyučovacia hodina – riadiaci systém predstavuje jeden učiteľ, ktorý vyučuje – riadi učebnú činnosť celej skupiny žiakov naraz, vyučuje "hromadne". Učiteľ má vedúcu úlohu, ktorá sa neskôr presúva čiastočne na žiaka.

Exkurzie - rozumieme nimi dočasné prenesenie vyučovacieho procesu z prostredia triedy do reálneho prostredia.

Výlety sú organizačné jednotky vyučovania, ktoré sa spravidla uskutočňujú v prírodnom prostredí. Podnikajú sa mimo priestor školy a obce, najčastejšie ku koncu školského roka. Sú najmenej celodenné. Pri ich realizácii je nutné zabezpečiť bezpečnosť, dopravu ubytovanie, stravu.

Vychádzky sú kratšie a menej náročné ako exkurzie a výlety. Majú rekreačný ráz. Uskutočňujú sa v okolí školy a v blízkej prírode.

Besedy a organizované rozhovory - sú organizačné jednotky, ktoré sa realizujú priamym rozhovorom pedagóga so žiakmi alebo formou besedy žiakov s pozvaným hosťom o aktuálnych problémoch. Besedu a organizovaný rozhovor treba primerane vopred pripraviť.

Súťaže, olympiády a kvízy - prispievajú k uspokojeniu základnej potreby človeka, akou je potreba uplatniť sa. Väčšinou sa jedná o jednorazové akcie, ale môžu byť i dlhodobé.

Usporadúvajú sa v športe, môžu byť vedomostné i kultúrne.

6. Učebné zdroje

Základná škola, Sídlisko II 1336, 093 01 Vranov nad Topľou

Školský vzdelávací program

Zdrojom informácií pre žiakov je učebnica Dejepisu pre 5.ročník ZŠ /M. Miháliková, M. Tonková/, SPN 2009, učebnica Dejepisu pre 6. ročník ZŠ /B. Krasnovský, M. Miháliková, M. Tonková /, SPN 2011, Dejepis pre 7. ročník ZŠ /J. Lukačka, M. Tonková, Ľ. Kačírek, S. Hanová/ SPN 2011, Dejepis pre 8. ročník ZŠ / M. Bednárová, B. Krasnovský, B. Ulrichová/ Matica slovenská 2011 a staré učebnice pre 9.ročník, didaktické pomôcky, nástenné dejepisné mapy s CD, dejepisné čítanky, dejepisné zošity a pracovné listy pre žiakov.

7. Hodnotenie predmetu

Predmet dejepis je klasifikovaný na vysvedčení známkami.

Hodnotenie a klasifikácia predmetu vychádza z **Metodického pokynu č. 22/2011- R na hodnotenie žiakov základnej školy**. Hodnotenie žiakov bude založené na kritériách v každom vzdelávacom výstupe. Cieľom hodnotenia je poskytnúť žiakovi a jeho rodičom spätnú väzbu o tom, ako žiak zvládol danú problematiku, v čom má nedostatky a aké pokroky naopak dosiahol. Súčasťou hodnotenia je tiež povzbudenie do ďalšej práce.

Použitie budú adekvátne metódy a prostriedky hodnotenia. Hodnotiť sa budú ústne odpovede, písomne testy a projekty. Cieľom je ohodnotiť prepojenie vedomostí so zručnosťami a spôsobilosťami. Pri hodnotení a klasifikácii budeme vychádzať z metodických pokynov pre hodnotenie a klasifikáciu.